

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

ગુજરાત હાઈકોર્ટ, અમદાવાદ ખાતે

આર/ફર્સ્ટ અપીલ નં. ૪૭૯/૨૦૨૬

મંજૂરી અને સહી માટે:

માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી સુનીતા અગ્રવાલ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ડી.એન. રે

=====

રિપોર્ટિંગ માટે મંજૂર?	હા	ના

=====

દર્શના ભૂપેન્દ્ર પારેખ

વિરુદ્ધ

ટી.જે.એસ.બી. સહકારી કો-ઓપરેટિવ બેંક લિ.

=====

હાજરી:

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ વતી મનમીતસિંહ પી. છાબરા (૯૧૪૦)

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ વતી શ્રી હેલિક એસ. સોની (૧૮૨૯૫)

અપીલકર્તા(ઓ) નં. ૧ વતી કુ. કૃતિકા કે. ભટ્ટ (૧૯૨૭૧)

=====

કોરમ: માનનીય ચીફ જસ્ટિસ શ્રીમતી ન્યાયમૂર્તિ સુનીતા અગ્રવાલ

અને

માનનીય ન્યાયમૂર્તિ શ્રી ડી.એન. રે

તારીખ: ૧૯/૦૨/૨૦૨૬

મૌખિક ચુકાદો

(માનનીય મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ શ્રીમતી સુનીતા અગ્રવાલ)

૧. આ અપીલ આબિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ (ટૂંકમાં "આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬" અથવા "ધ એક્ટ, ૧૯૯૬") ની કલમ ૩૭ હેઠળ દાખલ કરવામાં આવી છે.

૨. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલને સાંભળ્યા અને રેકૉર્ડ તપાસ્યા પછી, તે નોંધપાત્ર છે કે અહીં અપીલકર્તા આબિટ્રેશન કલેમ પિટિશન નં. ૨/૨૦૨૧ માં

૦૭/૧૦/૨૦૨૧ ના રોજ આપવામાં આવેલ આર્બિટ્રલ એવોર્ડમાં પક્ષકાર હતા. આર્બિટ્રલ એવોર્ડના વાંચન પરથી સંકેત મળે છે કે પ્રતિવાદી – બેંક દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી કલેમ પિટિશન પર અપીલકર્તા તેમજ અન્ય વિરુદ્ધ પક્ષ, જેઓ અપીલકર્તાના ભાઈઓ છે, તેમની પર બાકી લોન માટે જવાબદારી, સંયુક્તપણે અને વ્યક્તિગત રીતે, નક્કી કરવામાં આવી હતી.

૩. આર્બિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪ હેઠળની અરજી અપીલકર્તા દ્વારા ૦૭/૦૧/૨૦૨૧ ના એવોર્ડને પડકારવા માટે ૨૦/૦૧/૨૦૨૬ ના રોજ દાખલ કરવામાં આવી હતી, જે નીચે મુજબના કારણો સાથે રદ કરવામાં આવી હતી:—

"૪. અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કરવામાં આવેલી રજૂઆત જોયા પછી, તે સ્પષ્ટપણે જણાવવામાં આવ્યું છે કે અરજદારને વાદગ્રસ્ત એવોર્ડમાંથી ઉદભવતી કોમર્શિયલ એક્ટિવિટી પિટિશન નં. ૪૨૬/૨૦૨૩ ની કાર્યવાહીમાંથી પ્રથમ વખત જાણવા મળ્યું હતું કે તેમની વિરુદ્ધ એવોર્ડ છે. આ તબક્કે, કોમર્શિયલ એક્ટિવિટી પિટિશન નં. ૪૨૬/૨૦૨૩ ની કાર્યવાહી ખૂબ જ મહત્વપૂર્ણ છે અને જે સદનસીબે આ કોર્ટ સમક્ષ પેઢિંગ છે, જેમાં હાલના અરજદાર સહિતની એક્ટિવિટી કાર્યવાહીની પ્રક્રિયા બજાવવાના વિવિધ પ્રયાસો શરૂ કરવામાં આવ્યા હતા અને અંતે, તત્કાલીન માનનીય કોર્ટે અરજી મંજૂર કરી હતી, જેના

દ્વારા, એકિઝક્યુશન પિટિશનની પ્રક્રિયા રહેઠાણના મુખ્ય ભાગ પર ચોંટાડવામાં આવી હતી. એકિઝક્યુશન કાર્યવાહી અંતે મુખ્ય એવોર્ડમાંથી ઉદભવતી હોવાથી, જેને હાલના અરજદાર દ્વારા પડકારવામાં આવેલ છે, હાલના અરજદાર સામે એકિઝક્યુશન પિટિશનમાં કાર્યવાહી ચોક્કસપણે ધ્યાનમાં લઈ શકાય છે.

હવે, કોમર્શિયલ એકિઝક્યુશન પિટિશન નં. ૪૨૬/૨૦૨૩ ના આંક ૯ ને તપાસતા, જે નોટિસ હતી અને તે હાલના અરજદારના રહેઠાણ પર ચોંટાડવામાં આવી હતી, જેના પર, બાંધકામ ચાલી રહ્યું હતું અને આમ, પ્રક્રિયાની બજવણી ચોંટાડવાની રીત દ્વારા ૨૩/૦૫/૨૦૨૪ ના રોજ અસરકારક થઈ હતી તે સ્પષ્ટ છે. બાબત અહીં અટકતી નથી. એવોર્ડ હોલ્ડર બેંક દ્વારા ધ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજર, ૧૯૦૮ ('સદર કોડ' તરીકે) ના ઓર્ડર XXI, રૂલ ૫૪ હેઠળ અન્ય અરજી દાખલ કરવામાં આવી હતી અને સમાન રીતે, તે નોટિસ પણ ૧૪/૧૦/૨૦૨૫ ના રોજ ચોંટાડવામાં આવી હતી. આમ, તેનો અર્થ એ છે કે ૨૦૨૩ ના વર્ષની એકિઝક્યુશન કાર્યવાહીની નોટિસ સદર કોડના ઓર્ડર V, રૂલ ૨૦(૧-એ) મુજબ અરજદારને અનુક્રમે ૧૩/૦૫/૨૦૨૪ અને ૧૪/૧૦/૨૦૨૫ ના રોજ બે વાર બજાવવામાં આવી હતી. જોકે ૧૨/૧૨/૨૦૨૫ ના ઈ-મેઈલના આધારે, અરજદાર એવો આશરો લઈ રહ્યા છે કે તેમને એકિઝક્યુશન કાર્યવાહીમાંથી ખૂબ જ તાજેતરમાં જાણ થઈ હતી, જે હાલની અરજીને મર્યાદાના વર્તુળમાં લાવવાનો પ્રયાસ છે.

૫. તેથી, તે સ્પષ્ટપણે જાહેર કરે છે કે એકિઝક્યુશન કાર્યવાહીમાં જે પણ કાર્યવાહી શરૂ કરવામાં આવી છે તેમાંથી બચવા અથવા એકિઝક્યુશન કાર્યવાહીને પાટા પરથી ઉતારવા માટે જે ધારવામાં આવ્યું હતું, તે હાલની અરજી દાખલ કરવામાં આવી છે અને તેના દ્વારા ૨૦૨૧ ના વર્ષમાં પસાર થયેલ એવોર્ડ સામે પડકાર કરવામાં આવ્યો છે. વધુમાં, અરજદારે તેમની અરજીને મર્યાદાના વર્તુળમાં લાવવા માટે સમજદારીપૂર્વક આશરો લીધો છે, જે અન્યથા, એ એન્ડ સી એક્ટની કલમ ૩૪(૨) ની ફરજિયાત જોગવાઈઓ મુજબ પ્રતિબંધિત છે."

૪. આબિટ્રેશન એન્ડ કોન્સિલિએશન એક્ટ, ૧૯૯૬ [ટૂંકમાં "ધ એક્ટ, ૧૯૯૬" તરીકે] ની કલમ ૩૪ હેઠળની અરજીને વિદ્વાન કોર્ટે એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪(૩) હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાથી બહાર હોવાના આધારે રદ કરી હતી. કલમ ૩૪ હેઠળ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલા હુકમને પડકારતા, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી દલીલ કરવામાં આવી હતી કે એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ અપીલકર્તાને ક્યારેય બજાવવામાં આવી ન હતી, જોકે હાલના અપીલકર્તા આબિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં પક્ષકાર હતા. અપીલકર્તાને એવોર્ડ વિશે માત્ર કોમર્શિયલ એકિઝક્યુશન પિટિશન નં. ૪૨૬/૨૦૨૩ માં પ્રક્રિયા/નોટિસ બહાર પાડવાથી જાણ થઈ હતી.

પ. દલીલ એવી છે કે કોમર્શિયલ કોર્ટે કલમ ૩૪ હેઠળની અરજી રદ કરવામાં ભૂલ કરી છે, જેમાં અરજદારની એવી રજૂઆતને નકારી કાઢી છે કે એવોર્ડની નકલ અપીલકર્તાને માત્ર ૨૮/૧૨/૨૦૨૫ ના રોજ મળી હતી અને તેથી આર્બિટ્રલ એવોર્ડને પડકારવાની મર્યાદા એવોર્ડ મળવાની સદર તારીખથી શરૂ થશે.

ક. સર્વોચ્ચ અદાલતના બેનારસી કૃષ્ણ કમિટી અને અન્ય વિરુદ્ધ કર્મચોગી શેલ્ટર્સ પ્રા. લિ. [સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન (સિવિલ) નં. ૨૩૮૬૦/૨૦૧૦ તારીખ ૨૧/૦૮/૨૦૧૨] ના કેસના નિર્ણય પર આધાર રાખવામાં આવ્યો છે, જેમાં સર્વોચ્ચ અદાલતે એ પ્રશ્નની તપાસ કરી હતી કે શું પક્ષકારના એજન્ટ પર આર્બિટ્રલ એવોર્ડની બજવણી એ પક્ષકાર પર જ બજવણી સમાન છે. આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૧(પ) અને કલમ ૩૪(૩) ની જોગવાઈઓને ધ્યાનમાં રાખીને, સર્વોચ્ચ અદાલતે સ્પેશિયલ લીવ પિટિશનને રદ કરી છે, જેમાં નોંધ્યું છે કે દિલ્લી હાઈકોર્ટ એવું માનવામાં સાચી હતી કે એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ પક્ષકારને જ આપવામાં આવી ન હતી અને તેથી, એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪ હેઠળ અરજી દાખલ કરવામાં મર્યાદા પક્ષકાર દ્વારા એવોર્ડની નકલ મેળવવાની તારીખથી શરૂ થશે.

ગ. એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૧(પ) અને કલમ ૩૪(૩) ની ભાષા પર ઘણો ભાર મૂકવામાં આવ્યો છે કે કલમ ૩૪(૩) માં આપવામાં આવેલી મુદત એ

તારીખથી શરૂ થશે કે જેના પર તે અરજી કરનાર પક્ષને આર્બિટ્રલ એવોર્ડ મળ્યો હોય. એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૧(૫) હેઠળ આદેશ આપ્યા મુજબ આર્બિટ્રલ એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ અપીલકર્તાને આપવામાં આવી ન હોવાથી, અન્ય સ્ત્રોતોમાંથી, એટલે કે ૨૮/૧૨/૨૦૨૫ થી અપીલકર્તા દ્વારા એવોર્ડની નકલ મળવાની તારીખથી મર્યાદાની ગણતરી કરવાનો ઇનકાર કરવામાં કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ હુકમ રદ કરવાને પાત્ર છે. આ મામલો કલમ ૩૪ હેઠળની અરજીની તાજી વિચારણા માટે પાછો મોકલવાનો છે.

૮. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલની દલીલો સાથે વ્યવહાર કરતા, અમે કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ વાદગ્રસ્ત હુકમ તારીખ ૨૩/૦૧/૨૦૨૬ તપાસી શકીએ છીએ.

૯. કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા આપવામાં આવેલ કારણ, જે ઉપર જણાવેલ છે, તે એ છે કે કોમર્શિયલ એક્ઝિક્યુશન પિટિશનમાં બજવણી માટેના સમન્સ ૨૩/૦૫/૨૦૨૪ ના રોજ અરજદારના રહેઠાણ પર ચોંટાડવામાં આવ્યા હતા. વધુમાં, ધ કોડ ઓફ સિવિલ પ્રોસિજરના ઓર્ડર XXI રૂલ ૫૪ હેઠળની અરજીમાં આપવામાં આવેલી નોટિસ ૧૪/૧૦/૨૦૨૫ ના રોજ ચોંટાડવામાં આવી હતી. અવલોકન એ છે કે એકવાર ૨૦૨૩ ના વર્ષમાં દાખલ કરવામાં આવેલી એક્ઝિક્યુશન કાર્યવાહીની નોટિસો ૧૩/૦૫/૨૦૨૪ અને ૧૪/૧૦/૨૦૨૫

ના રોજ અરજદારને બજાવવામાં આવી હતી, ત્યારે એ સ્વીકારી શકાય નહીં કે અરજદારને ડિસેમ્બર ૨૦૨૫ ના મહિનામાં જ એવોર્ડ વિશે જાણ થઈ હતી.

૧૦. કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા અવલોકન કરવામાં આવ્યું છે કે કલમ ૩૪ હેઠળની અરજી ૨૦૨૧ ના વર્ષમાં પસાર થયેલા એવોર્ડ અંગે એકિઝક્યુશન/અમલીકરણની કાર્યવાહીને રોકવા અથવા પાટા પરથી ઉતારવા માટે દાખલ કરવામાં આવી છે. કોમર્શિયલ કોર્ટ દ્વારા એ પણ નોંધવામાં આવ્યું છે કે મુખ્ય લેનારા અરજદારના સગા ભાઈ સિવાય બીજું કોઈ નથી અને જેઓ વિદ્વાન આબિટ્રેટર સમક્ષ અરજદાર (તેમની બહેન) વતી પણ હાજર થયા હતા. આ હકીકત અરજદાર દ્વારા જ રજૂ કરવામાં આવેલા દસ્તાવેજોમાંથી, આબિટ્રેશન કાર્યવાહી દરમિયાન મુખ્ય લેનારા દ્વારા કરવામાં આવેલ સમર્થનથી જાણી શકાય છે.

૧૧. આમ, કોમર્શિયલ કોર્ટે બેનારસી કૃષ્ણ કમિટી (ઉપર મુજબ) માં સર્વોચ્ચ અદાલતના નિર્ણયના આધારે અરજદારની કાનૂની દલીલો સ્વીકારવાનો ઇનકાર કર્યો છે, જ્યારે એ નિષ્કર્ષ પર પહોંચ્યું છે કે અરજદારને એવોર્ડનું યોગ્ય જ્ઞાન હતું અને તેથી, સદર નિર્ણયનો ગુણોત્તર લાગુ પડશે નહીં.

૧૨. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલની રજૂઆતને ધ્યાનમાં લેતા, અમે એક તીક્ષ્ણ

પ્રશ્ન ઉઠાવ્યો છે કે શું અરજદારે આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૧(પ) અનુસાર આબિટ્રલ એવોર્ડની બિન-બજવણી વિશે કલમ ૩૪ હેઠળ કોર્ટ સમક્ષ કોઈ ચોક્કસ નિવેદન કર્યું હતું. જો કે, અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા કોઈ ચોક્કસ જવાબ આપી શકાયો નથી.

૧૩. રેકૉર્ડ પર અપીલકર્તા દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪(૨) હેઠળની અરજીનું અવલોકન નીચે મુજબ સૂચવે છે:-

i. આબિટ્રેશન એવોર્ડ તારીખ ૦૭/૧૦/૨૦૨૧ આબિટ્રેટર દ્વારા અરજદારને કોઈ અગાઉની જાણ કર્યા વિના પસાર કરવામાં આવ્યો હતો અને એવોર્ડ ૧૪/૧૨/૨૦૧૫ ના હાયપોથેકેશન કરારના સંબંધમાં પસાર કરવામાં આવ્યો છે, જે પ્રતિવાદી બેંક અને લેનારા, એટલે કે શ્રી હેમેન્દ્ર ભૂપેન્દ્રભાઈ ખત્રી વચ્ચે કરવામાં આવ્યો હતો. અરજદારે ક્યારેય કોઈ દસ્તાવેજ પર સહી કરી ન હતી અને અરજદાર અને બેંક વચ્ચે કોઈ કરાર અસ્તિત્વમાં નથી.

ii. એવોર્ડ તારીખ ૦૭/૧૦/૨૦૨૧ કાયદા મુજબ નથી, કારણ કે, આબિટ્રેટરે આબિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૭ નું ફરજિયાત પાલન ધ્યાનમાં લીધું ન હતું અને તેથી કલમ ૩૪ હેઠળ અરજી એવોર્ડ રદ કરવા માટે દાખલ કરવામાં આવી છે.

iii. પ્રતિવાદી બેંક દ્વારા દાખલ કરવામાં આવેલી એક્ઝિક્યુશન અરજી કોમર્શિયલ એક્ઝિક્યુશન કેસ નં. ૪૨૬/૨૦૨૩ તરીકે નોંધવામાં આવી છે, જેમાં નોટિસની બજવણી ચોંટાડવા માટેની અરજી તારીખ ૦૪/૧૦/૨૦૨૫ ના હુકમ દ્વારા મંજૂર કરવામાં આવી હતી અને પ્રક્રિયા અરજદારના રહેઠાણના મુખ્ય સ્થળે ચોંટાડવામાં આવી હતી, જે અરજદારનું નવું બાંધકામ છે. સદર નોટિસ ચોંટાડ્યા પછી જ, અરજદારને કોમર્શિયલ કોર્ટ સમક્ષ ગેરંટર તરીકે તેમની સામે શરૂ કરવામાં આવેલી એક્ઝિક્યુશન કાર્યવાહી વિશે સત્તાવાર રીતે જાણ થઈ હતી.

iv. અરજદારના નવા બાંધકામના સ્થળે સત્તાવાર ચોંટાડવામાં આવેલી નોટિસ મળ્યા પછી, અરજદારે નિર્ધારિત તારીખે, એટલે કે ૧૫/૧૦/૨૦૨૫ ના રોજ હાજર રહેવા માટે તેમના વકીલની નિમણૂક કરી હતી. અરજદાર ભાડાના પરિસરમાં અલગ જગ્યાએ રહે છે અને એક્ઝિક્યુશન કેસની નોટિસ નવા બાંધકામના સ્થળે ચોંટાડવામાં આવી હતી, જ્યાં અરજદાર રહેતા નથી. આબિટ્રેટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ૦૭/૧૦/૨૦૨૧ ના એવોર્ડની અરજદારને ક્યારેય જાણ ન હતી અને તે તેમને ક્યારેય બજાવવામાં આવ્યો ન હતો તે સાબિત કરવા માટે વીજળીના બિલ અને ભાડાના કરાર વગેરેની નકલો રેકૉર્ડ પર લાવવામાં આવી છે.

v. તેમના વકીલની નિમણૂક કર્યા પછી જ, અરજદારને એકિઝક્યુશન કેસના દસ્તાવેજો મળ્યા, જેમાં દસ્તાવેજોની યાદીમાં, વાદગ્રસ્ત આબિટ્રેશન એવોર્ડ તારીખ ૦૭/૧૦/૨૦૨૧ જોડવામાં આવ્યો હતો. અરજદારે ત્યારે જાણ્યું કે લેનારા, એટલે કે હેમેન્ડ્ર ભૂપેન્દ્રભાઈ ખત્રીએ અનેક લોન દસ્તાવેજો પર સહી કરી હતી. ત્યારપછી એવી દલીલ કરવામાં આવી છે કે અરજદારે પોતે ગેરંટર તરીકે લોન દસ્તાવેજો પર સહી કરી ન હતી.

vi. અરજદારે પ્રતિવાદી બેંકના સત્તાવાર ઈ-મેઈલ સરનામા પર ઈ-મેઈલ પણ મોકલ્યા હતા જેમાં તેમને આબિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં રજૂ કરાયેલા જરૂરી દસ્તાવેજો પૂરા પાડવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. ૧૫/૧૨/૨૦૨૫ ના રોજ, અરજદાર દ્વારા પ્રતિવાદી બેંકને એક રીમાઈન્ડર ઈ-મેઈલ મોકલવામાં આવ્યો હતો જેમાં પ્રતિવાદી બેંકને અરજદારના વાંચન માટે લોન દસ્તાવેજો તૈયાર રાખવા માટે કહેવામાં આવ્યું હતું. જોકે, ૧૬/૧૨/૨૦૨૫ ના રોજ બેંકની મુલાકાત વખતે, અરજદારને કોઈ દસ્તાવેજો આપવામાં આવ્યા ન હતા અને લોન દસ્તાવેજોની પ્રમાણિત નકલ પૂરી પાડવા માટે, અરજદારને પૈસા જમા કરવા માટે મજબૂર કરવામાં આવ્યા હતા, ત્યારબાદ, દસ્તાવેજો અરજદારને સોંપવામાં આવ્યા હતા.

vii. સદર દસ્તાવેજો (લોન અને આબિટ્રેશન દસ્તાવેજો) જોયા પછી, અરજદારને જાણ થઈ કે તેમણે ક્યારેય અનેક લોન દસ્તાવેજો પર સહી કરી ન

હતી કે સંમતિ આપી ન હતી અને એ પણ કે તેઓ ક્યારેય આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહીમાં હાજર રહ્યા ન હતા અને વિદ્વાન આર્બિટ્રેટરે, ઉતાવળમાં, બેદરકારીપૂર્વક, કાયદાની યોગ્ય પ્રક્રિયાને અનુસર્યા વિના, લેનારાને ગેરંટરના સ્થાને દસ્તાવેજો પર સહી કરવાની મંજૂરી આપી હતી.

viii. વિદ્વાન આર્બિટ્રેટરને આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૭ મુજબ કોઈપણ આર્બિટ્રેશન કરારના અસ્તિત્વ વિના એકપક્ષીય રીતે નિમણૂક કરવામાં આવ્યા હતા.

ix. અરજદારને જે કાર્યવાહી થઈ રહી હતી તે વિશે જણાવવું અને પરસ્પર વ્યવહારુ આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી અંગે નિર્ણય લેવાની તક પૂરી પાડવી એ પ્રતિવાદી બેંકની ફરજ હતી, કારણ કે કોઈ પહેલેથી અસ્તિત્વમાં રહેલી કલમ અથવા કરારનો અભાવ હતો.

x. આ સમગ્ર આર્બિટ્રેશન કાર્યવાહી, આમ, નિષ્પક્ષ ન્યાય મેળવવાના અરજદારના અધિકારનું ઉલ્લંઘન હતું. એવોર્ડ અન્યાયી હોવાથી અને કુદરતી ન્યાયના સિદ્ધાંતોનું ઉલ્લંઘન કરીને આપવામાં આવ્યો હોવાથી તેને રદ કરવાને પાત્ર છે.

૧૪. કલમ ૩૪ હેઠળની અરજીની સામગ્રીઓને વ્યાપકપણે જોતા, તે સ્પષ્ટ છે કે આર્બિટ્રેટરની એકપક્ષીય નિમણૂકના વિવિધ આધારો પર એવોર્ડને પડકારતી વખતે અને અરજદાર આર્બિટ્રેશન કરારના હસ્તાક્ષરકર્તા ન હોવા છતાં અથવા કોઈપણ અન્ય કરાર કે અરજદાર અને પ્રતિવાદી બેંક વચ્ચે કોઈ કરાર ન હોવા છતાં, અપીલકર્તાએ એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૧(૫) થી વિપરિત આર્બિટ્રલ એવોર્ડની સહી કરેલી નકલની બિન-બજાવણી અંગે કોઈ ચોક્કસ નિવેદન કર્યું ન હતું.

૧૫. આર્બિટ્રલ એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ ક્યારેય અરજદારને બજાવવામાં આવી ન હતી તે હકીકત અરજદારના વિશિષ્ટ જ્ઞાનમાં હોવાથી, ૨૦૨૧ ના એવોર્ડને પડકારતી વખતે જાન્યુઆરી ૨૦૨૬ માં દાખલ કરવામાં આવેલી કલમ ૩૪ હેઠળની અરજીમાં ખાસ જણાવવું જરૂરી હતું. આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪(૩) હેઠળ અરજી દાખલ કરવા માટેની મર્યાદા જે તારીખે કલમ ૩૪ હેઠળ અરજી કરનાર પક્ષને આર્બિટ્રલ એવોર્ડ મળ્યો હોય તે તારીખથી ત્રણ મહિનાની છે. કલમ ૩૪ ની પેટા-કલમ (૩) ના પ્રોવિઝોમાં, જો કે, જો કોર્ટ સંતુષ્ટ હોય કે અરજદારને નિર્ધારિત સમયગાળામાં અરજી કરવામાં પર્યાપ્ત કારણ દ્વારા અટકાવવામાં આવ્યા હતા, તો વધુ ૩૦ દિવસના સમયગાળા માટે લંબાવવાની જોગવાઈ હતી. જો કે, કલમ ૩૪ ની પેટા-કલમ (૩) માં નિર્ધારિત ૧૨૦ (૯૦+૩૦) દિવસ એ એક સ્થિતિસ્થાપક સમયગાળો છે, જે કોર્ટ દ્વારા

લંબાવી શકાય નહીં.

૧૬. કલમ ૩૪ ની પેટા-કલમ (૩) માં વપરાયેલી ભાષામાંથી, તેમાં નિર્ધારિત અરજી કરવા માટેનો સમયગાળો સંબંધિત પક્ષ દ્વારા આર્બિટ્રલ એવોર્ડની પ્રાપ્તિની તારીખથી શરૂ થાય છે.

૧૭. કલમ ૩૧(૫) ફરજ પાડે છે કે આર્બિટ્રલ એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ દરેક પક્ષને આપવામાં આવે. કલમ ૩૪ ની પેટા-કલમ (૩) હેઠળ નિર્ધારિત સમયગાળો, આમ, સંબંધિત પક્ષને સહી કરેલી નકલની બજવણી અથવા પ્રાપ્તિની તારીખથી શરૂ થાય છે.

૧૮. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલની રજૂઆત પર કોઈ વિવાદ હોઈ શકે નહીં કે આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૧(૫) ની જોગવાઈઓના પાલન માટે, એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ પક્ષકારને જ આપવામાં આવે અને તેના એજન્ટને નહીં, અને પક્ષકાર સિવાયના કોઈપણ પરની બજવણી, આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૧(૫) ના અર્થમાં આવશે નહીં.

૧૯. બેનારસી કૃષ્ણ કમિટી અને અન્ય (ઉપર મુજબ) માં, પક્ષકારોમાંના એકના વકીલને યોગ્ય રીતે સહી થયેલ આર્બિટ્રલ એવોર્ડ મળ્યો હતો, જેમણે આર્બિટ્રેશન

એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪(૩) માં નિર્ધારિત સમયગાળા કરતા વધુ સમયમાં કલમ ૩૪ હેઠળ અરજી દાખલ કરી હતી. સર્વોચ્ચ અદાલતે, આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૧(૫) અને કલમ ૩૪(૩) ની જોગવાઈઓ સાથે વાંચતા આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૨(એચ) માં વ્યાખ્યાયિત "પક્ષકાર" અભિવ્યક્તિને વાંચતી વખતે, એવું ઠેરવ્યું છે કે આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૨(એચ) માં વ્યાખ્યાયિત "પક્ષકાર" અભિવ્યક્તિમાં કરારના પક્ષકારના એજન્ટનો સમાવેશ થશે નહીં.

૨૦. તેમાં એવું ઠેરવવામાં આવ્યું હતું કે કારણ કે એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ પક્ષકારને જ આપવામાં આવી ન હતી અને આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪ હેઠળની અરજી આવા પક્ષ દ્વારા આર્બિટ્રલ એવોર્ડ મેળવ્યા પછી દાખલ કરવામાં આવી હતી, તેથી આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪(૩) હેઠળ વિચાર્યા મુજબ ત્રણ મહિનાનો નિર્ધારિત સમયગાળો જાણકારીની તારીખથી શરૂ થશે.

૨૧. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા આધારિત નિર્ણયમાં જણાવેલ કાયદાની આ સ્થિતિ, અપીલકર્તાના બચાવમાં આવશે નહીં, સાદા કારણ માટે કે કલમ ૩૪ હેઠળની અરજીમાં અરજદારનું કોઈ ચોક્કસ નિવેદન નથી કે એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ ક્યારેય તેમને બજાવવામાં આવી ન હતી. અરજીના પેરા નં. 'પ' માં

કરવામાં આવેલ નિવેદન કે "સોલ આર્બિટ્રેટર દ્વારા પસાર કરવામાં આવેલ ૦૭/૧૦/૨૦૨૧ ના એવોર્ડની અરજદારને ક્યારેય જાણ ન હતી અને તે તેમને ક્યારેય બજાવવામાં આવ્યો ન હતો", તે અસ્પષ્ટ હોવાથી અવગણવાને પાત્ર છે.

૨૨. ખૂટતી ચોક્કસ દલીલ માટે, અરજદારનો વધુ આગ્રહ કે તેમને એવોર્ડ વિશે ત્યારે જ જાણ થઈ જ્યારે અરજદારના સ્થળે એક્ઝિક્યુશન કેસમાં સમન્સ ચોંટાડવામાં આવ્યા હતા, તે અહીં કે ત્યાં નથી.

૨૩. રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી પરથી સ્પષ્ટ છે કે અરજદારે એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪ હેઠળ ૦૭/૧૦/૨૦૨૧ ના આર્બિટ્રલ એવોર્ડને પડકારવા માટે અરજી દાખલ કરીને કોમર્શિયલ કોર્ટનો સંપર્ક કર્યો છે, માત્ર ત્યારે જ જ્યારે એક્ઝિક્યુશન કેસ આગળ વધ્યો હતો. કોમર્શિયલ કોર્ટે નોંધ્યું છે કે એવોર્ડ હોલ્ડર દ્વારા કરવામાં આવેલા અનેક પ્રયાસો પછી, એક્ઝિક્યુશન કાર્યવાહીની પ્રક્રિયા અરજદારના રહેઠાણ પર ૧૩/૦૫/૨૦૨૪ ના રોજ જ ચોંટાડવામાં આવી હતી. બીજી નોટિસ ૧૪/૧૦/૨૦૨૪ ના રોજ ચોંટાડવામાં આવી હતી.

૨૪. અપીલકર્તાના વિદ્વાન વકીલની દલીલ કે વાદગ્રસ્ત એવોર્ડની નકલ અરજદારને માત્ર ૨૮/૧૨/૨૦૨૫ ના રોજ મળી હતી તે કલમ ૩૪ હેઠળની અરજીમાં કરવામાં આવેલી એવી દલીલ પર આધારિત હતી કે અરજદારે પ્રતિવાદી

બેંકની મુલાકાત લીધા પછી અને દસ્તાવેજોની મૂળ પ્રમાણિત નકલો મેળવવા માટે પૈસા જમા કરાવ્યા પછી જ લોન દસ્તાવેજો અને એવોર્ડની નકલ મેળવી હતી.

૨૫. જો કે, અરજદારના સદર નિવેદન પર વિશ્વાસ કરવાનું કોઈ કારણ નથી કે મુખ્ય લેનારા અરજદારના સગા ભાઈ સિવાય બીજું કોઈ નથી, જે વિદ્વાન આર્બિટ્રેટર સમક્ષ માત્ર તેમની વતી જ નહીં પરંતુ અરજદાર/હાલના અપીલકર્તા (તેમની બહેન) વતી પણ હાજર થયા હતા. કલમ ૩૪ હેઠળની અરજી રદ કરવાના તારીખ ૨૩/૦૧/૨૦૨૬ ના વાદગ્રસ્ત હુકમમાં નોંધાયેલી આ હકીકત અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા વિવાદિત કરી શકાયા નથી.

૨૬. અરજદાર દ્વારા આર્બિટ્રલ એવોર્ડની બિન-બજવણી અથવા બિન-પ્રાપ્તિ વિશે કરવામાં આવેલા કોઈ ચોક્કસ નિવેદનના અભાવમાં, એકિઝક્યુશન કેસમાં પ્રક્રિયા ચોંટાડવા પર આધારિત દલીલ અહીં કે ત્યાં નથી. તેના બદલે રેકૉર્ડ પરની સામગ્રી દર્શાવે છે કે અરજદારે એકિઝક્યુશન કેસમાં સમન્સને અનુકૂળ રીતે ટાળ્યા છે અને ૧૩/૦૫/૨૦૨૪ ના રોજ અરજદારના રહેઠાણ પર પ્રક્રિયા ચોંટાડ્યા પછી પણ, તેમના કેસને બનાવવા માટે, ૦૫/૧૨/૨૦૨૫ અને ૧૫/૧૨/૨૦૨૫ ના ઈ-મેઈલ બેંકને મોકલવામાં આવ્યા હતા અને લોન પેપર્સ અને આર્બિટ્રલ એવોર્ડની પ્રમાણિત નકલ કથિત રીતે ૧૬/૧૨/૨૦૨૫ ના રોજ

વ્યક્તિગત મુલાકાત દરમિયાન મેળવવામાં આવી હતી. કોઈપણ કિસ્સામાં, અરજદારને એવોર્ડની જાણકારી, ઓછામાં ઓછી, ૧૩/૦૫/૨૦૨૫ ના રોજ થઈ હતી.

૨૭. કોર્ટ દ્વારા કરવામાં આવેલી વધુ પૂછપરછ પર, અરજદારના વિદ્વાન વકીલે સ્વીકાર્યું કે એવોર્ડને મૂળ લેનારા, એટલે કે અરજદારના ભાઈ દ્વારા પડકારવામાં આવ્યો નથી. લેનારા અને અરજદાર બંનેને એવોર્ડની રકમની ચુકવણી માટે સંયુક્તપણે અને વ્યક્તિગત રીતે જવાબદાર ઠેરવવામાં આવ્યા છે. એવોર્ડમાં એવું પણ નોંધવામાં આવ્યું છે કે અરજદારને નોટિસ બજાવવામાં આવ્યા પછી હાલના અપીલકર્તાના ભાઈ વિદ્વાન આર્બિટ્રેટર સમક્ષ હાજર થયા હતા અને નિવેદન આપ્યું હતું કે તેઓ અરજદાર વતી પણ હાજર થઈ રહ્યા છે.

૨૮. તમામ ખૂણાઓથી, અરજદારના વિદ્વાન વકીલ દ્વારા એવી રજૂઆત કે કલમ ૩૪ હેઠળની અરજી આર્બિટ્રેશન એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪(૩) હેઠળ નિર્ધારિત મર્યાદાની અંદર દાખલ કરવામાં આવી હતી, કારણ કે, આર્બિટ્રલ એવોર્ડની સહી કરેલી નકલ અરજદારને આપવામાં આવી ન હતી, તે ગેરમાર્ગે દોરનારી હોવાથી રદ કરવાને પાત્ર છે.

૨૯. આ પરિસ્થિતિમાં, રેકૉર્ડ પર કોઈ નક્કર સામગ્રીના અભાવમાં, આર્બિટ્રેશન

એક્ટ, ૧૯૯૬ ની કલમ ૩૪(૩) હેઠળ નિર્ધારિત સમયગાળાની બહાર હોવાથી કલમ ૩૪ હેઠળ અરજી રદ કરવાનો કોમર્શિયલ કોર્ટનો તારીખ ૨૩/૦૧/૨૦૨૬ નો ચુકાદો અને હુકમમાં દખલ કરી શકાય નહીં. અપીલ, તે મુજબ, રદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ હુકમ નથી.

(સુનીતા અગ્રવાલ, મુખ્ય ન્યાયમૂર્તિ)

(ડી.એન. રે, ન્યાયમૂર્તિ)

સાહિલ એસ. રેન્જર

This judgment has been translated using AI Tool – SUVAS.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgement in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgement shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.